Magic and Hypnosis

כישוף והיפנאטיזם

The local yeshiva day-school was throwing around ideas for its upcoming annual fundraiser. Everyone chimed in with a different plan. One of the staff members thought that a concert would be a good idea, while another one thought a Chinese auction would be better.

Finally, after much thought, they had it. There would be a carnival. To top off the event, they would bring in a top magician and hypnotist to wow the crowd. All that was needed was an approval from the head of the school. The staff showed the plans to Rabbi Goldenstein and waited for the okay... but all they got was a flat out no! They were baffled as to what could be wrong with their idea. lt seemed so perfect! Or was it?

Questions to Consider

- ls there anything wrong with magic shows?
- ls there anything wrong with hypnotizing other people, or allowing yourself to become hypnotized?

Sources

[1] Gemara Sanhedrin 65b

[2] Rashi, ibid.

[3] Shulchan Aruch: Yoreh Dei'ah 179:15

[4] Shach, ibid.

[5] Pischei Teshuva, ibid. 7

[6] Igros Moshe: Yoreh Dei'ah 4:13-1

[7] Igros Moshe: Yoreh Dei'ah 3:44

עין משפט נר מצוה

יצאו עדים. תימה למ"ל למעוטי עדים זוממין מקרבן הא לפילו נשוגג מיקטלי דלא נעי התרמה וי"ל דמשמעת לה שהחמו קודם גמר דין דאין נהרגין עד שיגמר הדין ג"כ כגון שחזרו בהן מעצמן ואמרו מכוונין למחנו: **הואיל** וישנו בקול. מימה כי הדר ביה מזיונא דקול ומיקם שמני עדים זוממין הוחיל ויצאן נהרגין מאי מצי מכל הני דמני בפ"ב בהדיא עדים זוממין דממעטו מועצה מקל מציו ואמו ומפיק ומדיח ונציח השקר ובספרים ישניס ל"ג עדים זוממין וה"ג גלא אמר רבא שמני מגדף הוחיל וישנו בקול וכי פריך וקול לרבי יוחנן לאו מעצה הוא לא פריך גלא מעדים זוממים לאחריס דמוקה ר' יוחנן בגולגו דקול לאו מעצה הוא ג"ל דוקא גבי חסמה משום דבדבורו קא עביד מעצה כשהשמה שוחה לאחול והוא גוער בה זוקפת לאחה וה"ג עדים זוממין בדיבוריהן עבדי מעצה לחייב הגדון מדע (דבפרק בתרא דמכות (דף טז:) ג"ל רבי יוחנן לחנא לא תיתני מימר דבדיבוריה עבד מעצה אלמא לא מצי פקימת שפתיו מעצה אלא בדיבורו עבד מעצה הכלך אינשי דקול קאי ולא הדרת ביה אלא מעדים זוממים מיהו בפ"ק דכריתות (דף ד.) קאה לאיכא החם כל הך סוגיא ושינוי דקול ליתא החם כלל ות"ל מקאה ליה מכל הני דמוקי בהניס:

ריש לקיש אמר פטור. אלינא דמ"ד לאו אלמא מעצה אין לוקין עליו פליני בפרק הפועלים (כ"מ דף ל: ושם) דהא ר"ל אית ליה פרק שבועות אמיס (שבועות דף כא.) לוקין עליו:

מעלה בזהרו. פ"ה מעלה ומוציא החמת על זכרו ולא יחכן בנעל אוב דאמר אלא גרשה דאם מכשפות כך הוא תרגומו לאוב וידעוני מתרגמינן ידיעין וחכרין ומיהו יש לחמוה קלא דהוה ליה למנקט המעלה בידיעין שהוא תרגומו של אוב:

המחלוקת

מחיב ר' זירא ז"יצאו עדים זוממין שאין בהן מעשה ואמאי הא ליתנהו בלב אמר רבא שאני עדים זוממין הואיל וישנו בקול וקול לרבי יוחנן לאו מעשה הוא והא איתמר ח"חסמה בקול והנהיגה בקול רבי יוחנן אמר ט"חייב וריש לקיש אמר פטור רבי יוחנן אמר חייב עקימת פיו הוי מעשה ר"ל אמר פטור י"עקימת פיו לא הוי מעשה אלא אמר רבא ט"שאני עדים זוממין הואיל וישנן כ"בראיה ת"ר כבעל אוב זה המדבר בין הפרקים ומבין אצילי ידיו כידעוני זה המניח עצם ידוע בפיו והוא מדבר מאליו מיתיבי כאוב והיה מארץ קולך מאי לאו דמשתעי תא לא דסליק ויתיב בין הפרקים ומשתעי תא שמע ב"ותאמר האשה אל שאול אלהים ראיתי עולים מן הארץ מאי לאו דמשתעי כי אורחיה לא דיתיב בין הפרקים ומשתעי ת"ר בעל אוב אחד המעלה בזכורו ואחד כ"הנשאל בגולגולת מה בין זה לזה מעלה בזכורו אינו עולה כדרכו ואינו עולה בשבת נשאל בגולגולת עולה כדרכו ועולה בשבת עולה להיכא סליק הא קמיה מנח אלא אימא עונה כדרכו ועונה בשבת ואף שאלה זו שאל טורנוסרופוס ר' את ר"ע אמר לו ומה יום מיומים אמר לו ומה גבר מגוברין א"ל דמרי צבי שבת נמי דמרי צבי א"ל הכי קאמינא לך מי יימר דהאידנא שבתא אמר לו נהר סבטיון יוכיח בעל אוב יוכיח קברו של אביו יוכיח שאין מעלה עשן בשבת אמר לו ביזיתו בייששו וקיללתו שואל אוב היינו ודורש אל המתים דורש למתים כדתניא ל"ודורש אל המתים זה המרעיב עצמו והולך ולן בבה"ק ס"כדי שתשרה עליו רוח טומאה וכשהיה ר"ע מגיע למקרא זה היה בוכה ומה המרעיב עצמו כדי שתשרה עליו רוח טומאה שורה עליו רוח טומאה המרעיב עצמו כדי שתשרה עליו רוח טהרה על אחת כמה וכמה אבל מה אעשה שעוונותינו גרמו לנו שנאמר ע"כי [אם] עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם אמר רבא אי בעו צדיקי ברו עלמא שנאמר כי עוונותיכם היו מבדילים וגו' רבא ס"ברא גברא שדריה לקמיה דר' זירא הוה קא משתעי בהדיה ולא הוה קא מהדר ליה אמר ליה מן חבריא את הדר לעפריך ס"רב חנינא ורב אושעיא הוו יתבי כל מעלי שבתא ועסקי בספר יצירה ומיברו להו עיגלא תילתא ואכלי ליה **תנו רבנן מעונן ר' שמעון אומר זה המעביר שבעה מיני זכור על העין וחכ"א** יזה האוחז **את העינים** ר"ע אומר יזה המחשב עתים ושעות ואומר היום יפה לצאת למחר יפה ליקח לימודי ערכי שביעיות חיטין יפות עיקורי קטניות מהיות רעות תנו רבנן ח"מנחש זה האומר פתו נפלה מפיו מקלו נפלה מידו בנו קורא לו מאחריו עורב קורא לו צבי הפסיקו בדרך נחש מימינו ושועל משמאלו אל

מסיב רבי זירא יגלו עדים זוממין. גלל מעלת היא שנוים בתורת כהניס ט) גבי פר כהן משיח אחר שרלינו דבריס שהן כעובד עבודת כוכבים ודבריס שאין בעובד עבודת כוכבים למה נאמרה עובד עבודת כוכבים לומר לך מה עבודת כוכבים מיוחדת שחייבין על זדונה וכרת ועל שגגתה חטאת אף כל שחייבין וכו' מי מה עבודת כוכבים מיוחדת שחייבין עליה מיתת ב"ד אף כל שחייבין מיתת ב"ד ואת מי מני מרבה מקל לגמיו ומסית ועדים זוממין ת"ל ועשה) יגלו עדים זוממין שאין נהרג אלא מעשה ואמאי הא היא עקימת שפתיו מעשה הא לא תליא בכוונת הלב: ת"ש **אמר רבא שמני עדים זוממין הואיל וישנן בקול.** עיקר מיוחן בשמיעת קולם לפני ב"ד הוא בה וקול ליח ביה ממש הלכך הוי כמגדף דתלוי בלב: **חסמה בקול.** לפירה דשה וכשרואה לאחול חסמה בקולו: **והנהיגה בקול.** מנהג בגלגלים לחייב משום לא תחרוש בשור ובחמור (דברים כב): **כרלייה.** עיקר מיוחן בה ע"י הרלייה שמעידין שרלוי ורלויה ליח בה מעשה: **מכין הפרקים.** מעלה אח החת ויושב לו בחחר מבין פרקי העצמות של מכשף כגון על פרקי אלבעותיו או על פרקי ברכיו: **יחוב.** שם מיה: **כי חורמיס.** מחון קבלו ומחון כך קולו גמון: **לא דסליק ויתיב בין הפרקים.** ומיהו קולו גמון לפי שאין בו חיוחת: **כזכורו.** מעלה ומוציא אח החת על זכרוחו: **כגולגולת.** משומלת מן החת לאחר ועונה מה ששואלין אותו ע"י כישוף: **אינו עולה כדרכו.** אלא רגליו למעלה: **עולה כדרכו.** ולא סליק למיחב בין הפרקים: **מה היום מיומים.** למה מחשב יום שבת יותר משאר ימים: **ומה גבר מגוברין.** מה לאיש כמוך להיות שר וגדול מכל אנשים: **דמרי צבי.** אדני אחה בן גדולי המלך קיסר המשלינו: **שבת נמי דמרי צבי.** הקב"ה אחה והוהיר על כבודו: **דמי יימר דהאידנא שבתא היא.** ודילמא אחר משאר יומים הוא שבת: **נהר סבטיון יוכיח.** נהר אחד של אבנים וכל יומות השבת שוטף והולך ויוסיס השבת שוקע ונח: **קברו של אביו.** עולה נשבת: **קברו של אביו.** דטולנוסרופוס כל יומות השבת היה מעלה עשן שהיה נדון ונשרף ובשבת פוסקי גיהנם שוכחין: **כיוסו כייסהו קלנסו.** כך קללה אינה אלא גדוף וכן היה לשוחס כמו (מלכים ב ג) קללה נמרלת שלא היה שם קללה אלא גדוף: **היינו דורש אל המתים.** ולמה נכחבו שניהם במקום אחד: **שאפשר רוח טומאה עליו.** אד של גיה הקברות יהא מוהבו ומפייעו בכשפיו: **המרעיב עלמו כדי שאפשר עליו רוח טהרה.** נגועות שכינה: **אלו".** שהיה המדה נוחנת שע"י תעניח ובקשה תשרה עליו שכינה להא מדה טובה ימירה מסורת הש"ס

ט) כריחות ד., י) ב"מ ג:, יא) [ע" מוספות יבמות קה. ד"ה ככה], יב) [כריחות ד.], יג) [בבא קמא ד.], יד) נבבא קמא רעג. כחב נשם כל הפי גרשתו הוחיל ויצחן נהיב ופ"ק לריחות כפרקין), ו) [בבא קמא ד.], ז) נבבא קמא ג. ועי"ש בחוספות ד"ה ישנן], ח) נבבא קמא ג. ועי"ש בפירש"י], ט) ויעב"ל גרש רבה, י) [עקח"ל דבבא קמא ג.], יא) [עקח"ל דבבא קמא ג ס"ל], יב) [עקח"ל דבבא קמא ג ס"ל], יג) נבב"ל: הנולרים, יד) [בבא קמא ג.], טו) נבב"ל: שמצמין, טז) [ג"ל דבבא"ק דחמוחה דף ג.],

תורה אור השלם

1. וַתִּפְּלֹת מֵאֶרֶץ תְּדַבֵּרִי וּמֵעָפָר תִּשַּׁח אִמְרָתֵךְ וְהָיָה כְּאוֹב מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף: ישעיהו כט ד
2. וַיֹּאמֶר לָהּ הַמַּלְאָךְ אַל תִּירְאִי כִּי מָה רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל שָׁאוּל אֱלֹהִים רָאִיתִי עֹלִים מִן הָאָרֶץ: שמואל א כח יג
3. וְדִבֶּר חֹבֵר וְשָׁאַל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים: דברים יח יא
4. כִּי אִם עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּלִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם וְחַטֹּאתֵיכֶם הִסְתִּירוּ פָּנִים מִכֶּם מִשְּׁמוֹעַ: ישעיהו נט ב

מוסף רש"י

יצאו עדים זוממין. בתורת כהנים גבי פר כהן משיח, וכאי אמרינן אחר שריבינו דבריס שהן כעובדת כוכבים ודבריס שאין בעבודת כוכבים יכול שאני מרבה המסית והמדיח ועדים זוממין ת"ל ועשה, יגלו אלו שאין נהן מעשה יגלו מכלל שגגתה (כריחות ד.). **חסמה בקול.** כשהיתה שוחה לאחול היה גוער בה (ב"מ צ:). **והנהיגה בקול.** נכלאים שהיו מנהיגין בקול. **עקימת פיו הוי מעשה.** (שם). **הואיל וישנן בראיה.** עיקר עדותן בראיית העין שמעידין מה שרלו, הילכך לא חשיב מעשה (שם). **דומה שומאה.** כמעת הלציס שקורין בלמע"ז פאחמאס את העינים (נדה יג.). **ועסקי בספר יצירה.** וממילא אגבי להו עגלא תילתא על ידי שהיו מנריסים אותיות השם שכשם שנברא העולם יהיו כאן מעשה מכשפות, דמעשה הקב"ה הן ע"י שם קדושה שלו (לקמן סה:).

קעט א מיי' פ"ט מהל' כלאים הלכה ז ופי"ג מהלכות שבועות הלכה ב סמג לאוין קפד רפח טוש"ע י"ד סי' רלו סעיף יא וטוש"ע מ"מ סי' שלח סעיף ג:

קפ ב מיי' פ"ו מהל' ע"ז הלכה ו סמג לאוין נח:

קפא מגג לאוין נט:

קפב ד מיי' שם הל' ו סמג עשין לח:

קפג ה מיי' שם פ"ח הל' יג סמג לאוין נ טוש"ע י"ד סי' קעו סעיף יג:

קפד ו ז מיי' שם הל' ח ט סמג שם טוש"ע י"ד שם סעיף ו ז: קפה ח מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ג:

Gemara Sanhedrin 65b [1]

The Rabbis taught the following: [What is] *Me'onen*? Rabbi Shimon says: It is one who lays seven types of semen on his eye. The Chachamim assume it is one who "grabs the eyes" (sleight of hand).

Rashi, ibid. [2]

One who grabs the eyes – Through his acts, he directs another's attention. He displays acts of wonder, when actually he is not doing anything amazing.

יד [כד] גב להשביע את החולה לשוב אליו לאחר מיתה להגיד לו את אשר ישאל אותו מותר :

טז (יום מחיינתו לאחר מותו שם היום מעבירא גופו של מת רק רומה) (כן משמע בהגהות מיימוני בשם רמ"ס הלא כניס יוסף) :

ר טעון (י) יז (ו) כג אוחז את (י) העינים אסור יח ועי"י ספר (יח) יצירה מיהר [כח] (לפלוני לעשות מעשה) (פור) :

טז יט [כו] כה מעשה שרים אסור כח ויש מי שמתיר לישאל בהם כ על (יב) הגניבה :

הגה וכיוצא בזה (ב"י והגהות מיי' פי"ח מהלכות גזילה) [כז] ומ"י המעבירא מהגביע מותר ע"י שמות יש מתירין בכל ענין (כ"י בשם ר"י ושם ה"א הי"ן) [כח] מ"מ רוב הפוסקים כתב להיון דאפשר מהם בשלום על כן נמור נפשו ואל יתחל מהם (ב"י) :

יז כי הנוהגים לערוך שלחן עם מיני מאכל בליל המילה ואומרים שהוא למזל החינוק אסור .

(ועיין לעיל סוף סימן קע"מ) :

יח [כט] לקטר הבית בעשב שיש לו ריח טוב כי יש מי כא שאוסר אע"ב עושה כן כדי להסיר ריח רע: יט כב [ל] (ח) כה המקטר לשר לחברו ולכופו לעשות כרצונו חייב משום עובר עבודת כוכבים

(י) אוחז את העינים אסור . הכל לין כאם מלקום לפי שלא עשם מעשם והמכשי"ם כשכתב דקמשנתן כ' ח"ל כתומה לח עשים ומדמה כפני הרואים שעושה מעשה תמהון וכוח לח עשה ס"ו בכלל משנן ולוקה ואח"כ נדין מכשף כתב וז"ל המכשף מייב פקילם וכוח שעשה מעשה כשפים אבל התומה לח כעושים וכוח שמרמה מעשה ולח עשה לוקה מכח מרדות מפני שלמד זה מנחמר במכשף בכלל לח ימלה כך הוח וכוח דמ"ל דים מלקות בלמד זה לף על פי שאין בו מעשה כיון שלמיני הרואים נחשב כשעשה מעשה אע"פ שבאמת חינו שעשה . וזוגמת לדבר מניני בפרק קפוסלים לעניין המסה בקול דלוקה חע"פ שאין בו מעשה מ"מ כיון שאני קול שלו ממקר שבולבת בהמתה והשה בלח מכילם כמו שבאמנו החשם, שם שלמנו לאח מחכם שמעשה לף על פי שבאמת אין כאן מעשה ומ"מ כיון שמרמה להרמב"ם כיון שלמיני כני לדם הוח מעשה לוקה עליו וכיינו דוק; כוח שלמיני כני לדם נחשב כעושה מעשה מעשה מעשה מעשה מתמהון דהיינו שהמעשה עלמו הוח המהומה"ח לעשותו וכזה ועל כן כ' במכשף שלוחו לח כעושים ומדמה מעשה מעשה וכיש לרחי ג"כ ללקות מליו מעשה שלמרמו לגלח שמעשה כיון שהוח בכלל מכשף וניתן לאסרכת מיתה ב"ד והמילוק שביניהם לאומו לח כעושים היינו דמדמה שהוח מעשה מעשה המהון שוח בכלל לאו דמשנתן לחכל לאומו לח כעושים דמכשף היינו שמדמה לכם שעי"ז כאים נעשה מעשה קרון

עליו וכיינו דוק; כוח שלמיני כני לדם נחשב כעושה מעשה מעשה מעשה מעשה מתמהון דהיינו שהמעשה עלמו הוח המהומה"ח לעשותו וכזה ועל כן כ' במכשף שלוחו לח כעושים ומדמה מעשה מעשה וכיש לרחי ג"כ ללקות מליו מעשה שלמרמו לגלח שמעשה כיון שהוח בכלל מכשף וניתן לאסרכת מיתה ב"ד והמילוק שביניהם לאומו לח כעושים היינו דמדמה שהוח מעשה המהון שוח בכלל לאו דמשנתן לחכל לאומו לח כעושים דמכשף היינו שמדמה לכם שעי"ז כאים נעשה מעשה קרון

שמעו ע"כ המוגע יבוגר : יט כב מעשה שרים כו' . עיין בכ"י דבכי רבינו יהוחם ומשובת המרמ"ן כאה : כ על הגניבה . וכיוגע כאה מפני שלוגלו עוסה מעשה . עוד ועכ"י : כא שאוסר . מפני שמרמה במקטיר לשר : כב המקטר כו' . ל"ל רבינו יהוחם ני"ו ח"ם המקטר לשר מה שי טובד עבודת כוכבים ותפי' חינו מקטיר לשם עבודת כוכבים חלח לחבר כי בסקילם ובכח מרמ"ה דמשמיע מכח דהמקטר לשר לחברו ולכופו לעשות לרצונו חייב משום בעל לוג עפ"ל ובכח כ"י ולהיי יודע מה עיון בעל לוג לזה ונרלה שלייך למתק משום בעל לוג ומייב משום עבודת כוכבים ולחמר עפ"ל ועל פ"ו דבריו כלן בחבור ותימה דבפרק ר' מיחת (דף ס"ם ע"ח) חמרינן חלח לחמר טוגה (בעל לוג דקתני בברייתות) במקטר לשר ח"ל רבח מקטר לשר טובד עבודת כוכבים הוח חלח לחמר רבח במקטר לחבר (פרש"י חינו מקטר לשם חלחות חלח ע"י הקטרה נעשה ממכשפות לחבר השדים לכאן) לומח דמקטר לשר חייב משום בעל לוג ונרלה לייסר דסל"ל דבי"ם משמע דמקטר לחבר היינו במקטר סתם וע"י הקטרה נעשה ממחברים עם השדים ותייב משום בעל לוג וכמ"ש רש"י חבל במקטר לשר לגי"ם בעשה בו לחבר השדים חייב משום עבודת כוכבים חלל"ב מל קל מקטר רבח נעוגל לומח חינו במקטר לשר כדי לחבר השדים לגי"ם לח מקטרת בשום עיון מקטר לשר לחינו חייב משום עבודת כוכבים ולהרמ"ם דפקיל מקטר לשר לגיגוגל דמוגל שם כן חמי כדי לחכרו לעשות לרצונו חייב משום עבודת כוכבים ועוד דע"ם משום עבודת כוכבים קחמר ח"ל מחי קחמר משמיע מכח שייכו סך וכ"ם ואע"פ שכי קחמר משמיע מכח מדלח מוקי לדעוגל במקטר לשר כדי לחכרו חלח במקטר לשר בכל עיון חייב משום עבודת כוכבים ועוד יש כמה מחכוחת בכ"ם וכ"י בכ"י וביחוסים לגמון ח"ל ז"ל בחמוב ע"ם ובפקל מיעים דשם חייב משום עבודת כוכבים כי מומר לכל המוכס כולה וכדלעיל סימן ג' וסימן קי"ם מפל"ב שם חייב משום בעל לוג חלח סוי חלח מומר לדבר חמד וקיל :

חידושי רע"ק

ועקרבא אסור ואי קאתי אבתראי שרי [וכן תסה בסבר תשארת לסשת] : (פקוף פ"ו)

מעשה שרים אסור . עיין תשובת נחלה שבעה (סלי פ"ו) :

[כח] אפילו לעשות מעשה . שם פ"ו : [כו] מעשה כו' . מפשיש בלפיתם חלו מעשה שרים ואי ניהו מעשה שרים וחי ניהו ט' משמע דמעשות שרים מותר דחל"ב מאי ג"ם ואיגו מוכרח שבן מ"י בם ע"ם (ק"ל כ') דבי פרחא ט' לפ"ם לקמיע ה"ג בן ובדרבה מרקאבר ולפי ספר יצירה מותר לבתלה ול"ק רבותא יותר מעשה קשים חבל מתחיג דפ' (קלח ח') אין שואלין בשדים בשבת ריא ט' ואף ר"י לא אסר כ' משמע להדיא שמותר אלא שהרא"ש דחוק ואסר שמא הוקא לישאל על תגניבה אבל לעשות מעשה אסור ו"ש רש"י כ' ובגא"ח פ' שלי פ"ח : (ליקום) מעשה כ' ויש כו' . ובפ"ש (ק"ל ח') שרי שכן כ' אלא שמבוכין חבל נירסת תרוייף (בירוי"ף ג"ל) ומשני ליתן לגלן בגלל"ם) משמע שמבוכין חליל ולא אתי לאשמעינן ולהיכוי ברע ומשמע דשאר מעשה שרים אסור ובלא הא דאסר שם ח"י (ני' פרי"ף ומ"ם בם) ואפשר דל"ב כשרי שכן כ' ואפשר דל"ב כשרי שכן כ' וחחק חל"ח (ל"ב) : [כח] נפל השבועה כו' . דוחי בספר יצירה דשרי ובפ"ש (נענין ס"ם ח') באשפדאי שמא דסרך עלך והשבועה מצינו חרבה בפשעת דר"ח והרבה (בפת פ"ם ב' תוניו קי"ם ב') ור' יהושע (בירושלמי פ"ם ד' מיקום) וריא בר אפי (קדושין כ"ב ב') וכיוצא בהם וכסרשים שחיו משתמשים בהן חל' תשובה רמבין (סופת נבי"ו) : [כח] פ"ם חב כו' . בפ"ש ואף ר"י לא אסר כו' כי הא כ' כי הא כ' ופפ"ש השלמה (בענין פ"ם ב') זכות ואפ"ה חל"ל בשבועה כ' חל' בפ"ק ספר הפרוים ול"ל פ' הסכא"ה בפוף החנ"ה : [כט] לקטר כו' . עשל"ן : [ל] המקטר כו' . גם שם בפקבר לחבר ורי"ו כתב פשם בשל אוב וכ"ת בגם, שם וכ"י חלק עליו ופתב דפ"ם ובצל פשום עבודת כוכבים ודבריו ב"י תמוהים ועשל"ן (בפלגה פ"ק דתוגין ל"ח ב') בתוגיות ג' כ' חיתא גדבי רבח מקטר לשר פ"ם (לאגרן) :

ביאור הגר"א

[כד] לחשביע כו' . הג"ם בשם רא"פ פחא רחפ"ח דכרשה בחיתו חסיר ושמואל חפרי ובכוף פ"ק ליתחני לי כו' וכבי נפכם אם פחבר ג"כ לאפר מיתה וכ' ויש לדחות הגך דברכות ודבריו חדשין ועדיפ ול"ש בהגי"ה ויש כ' ועשל"ן :

הגומר

פ' שלי"ר פ"ח ועשי"ו שם : [כד] לחשביע כו' . הג"ם בשם רא"פ פחא רחפ"ח דכרשה בחיתו חסיר ושמואל חפרי ובכוף פ"ק ליתחני לי כו' וכבי נפכם אם פחבר ג"כ לאפר מיתה וכ' ויש לדחות הגך דברכות ודבריו חדשין ועדיפ ול"ש בהגי"ה ויש כ' ועשל"ן :

פתחי תשובה

פנפ"ם דמוקמ"ל כגיכה פכגם נפגום . וכ"ב כפ' גלר פגם ס' חלק ד' ק"ח דפוגפר לפגיים פ"ם פל פפם פפקפם פיגל ולקלות עיגם פפוקים פפום פיש פם פכגם נפגום פ"ם וב' פפגוגם פיגוגל פ"ם פ"ו פ"ם ופ"ם פ"ם ופ"ם ופ"ם ופ

Shulchan Aruch: Yoreh Dei'ah 179:15 [3]

"Grabbing the eyes" of another is forbidden. However, doing so through using the Sefer Yetzira (Book of Creation) is permissible.

RAMA – Even to actually produce something through the Sefer Yetzirah (as opposed using it simply to captivate) is permissible.

Shach, ibid. [4]

***Grabbing the eyes* –** The Bach quotes from the Rambam that not only is it forbidden to capivate another person when using black magic, but it is also forbidden to captivate another through sleight of hand (ie. natural means).

Pischei Teshuva, ibid. 7 [5]

(Quoting the Chochmas Adam) It is terrible how performers "grab the eyes" of others (i.e. they use sleight of hand) at weddings, and in doing so, they violate a Torah (as opposed to Rabbinic) prohibition! The one who hired the performer is also at fault for bringing the onlookers to sin! That being said, it is permissible to watch such a performance if the one performing isn't Jewish.

Igros Moshe: Yoreh Dei'ah 4:13-1 [6]

The prohibition of black magic – which includes the prohibition of "grabbing the eyes" (slight of hand) – is a Torah prohibition. The only difference between the two is that slight of hand is not punishable by death or lashes (whereas real black magic is punishable by death). This is because the warning the Torah gives against conducting magic is punishable by death (and since sleight of hand doesn't meet the requirements necessary for death, one who is guilty of this sin cannot receive any other punishment).

This negative commandment of sleight of hand, without question, can only apply in a case where it looks as if the magician is performing real black magic (i.e. names of impurity or words of sorcery used in real black magic).

It seems impossible that one cannot act naturally and display one's skills, even if they surpass that of the average person. For example, it was not forbidden for Naftali to run with great speed in order to fetch the sale document for Yaakov's burial plot, even though his speed far surpassed the norm. Shimshon also, was not prohibited from displaying his great strength even though no other man had such strength. Therefore, if one has natural skills in sleight of hand, one is permitted to use them. A prohibition would however pertain to a person who says that his sleight of hand is actual magic, because those watching may come to assume that actual magic is permitted (and is thus bringing the onlookers to danger of sin).

(Continued on next page)

סימן יג

בעניין אחיזת עיניים הנעשית על ידי קלות התנועה, ובעניין עשיית רפואה בשבת לסובל מאסטמא כדי שיוכל לילך לבית הכנסת

בע"ה ב' מנ"א תשמ"א.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר דניאל יהודה נוישטאט שליט"א.

א. אם יש איסור במעשי אחיזת עיניים דכישוף שנעשים רק על ידי זריזות חידים

הנה האיסור דאיכא בכישוף - גם באחיזת עיניים - הוא מדאורייתא, רק שהמאחז עיניים שפטור ממיתה, ופטור גם ממולקות מטעם שאותו הלאו עצמו ניתן לאזהרת מיתת ב"ד, כמפורש ברמב"ם פי"א מע"ז הט"ו. ולאו זה ודאי לא שייך אלא על העושה אף האחיזת עינים - שיהיה רק נראה לעיניים שעשה - במעשה הכישוף, היינו באיזה לחשים ושמות הטומאה, אלא שבזה גופא הוא רק מאחז עיניים.

וזהו ודאי דבר תמוה שיהיה שייך איסור למי שטבעו בקלות התנועה ביותר שיהיה מתנהג כפי קלות תנועה שלו. והא האחים שלחו לנפתלי למצרים להביא שטר מכירה מעשו ליעקב על חלקו במערת המכפלה (סוטה י"ג ע"א) הרי דהיה מותר. וגם שמשון היה מותר להשתמש בגבורתו המשונה שלא שייך זה כלל להיות באינשי, שהיה ודאי דבר תמוה לאינשי, ולא היה בזה אף לא חשש איסור מראית העין שיאמרו שע"י כישוף הוא עושה, וכ"ש שלא היה שייך בזה איסור ממש, וכ"ש שלא שייך שיהיה בזה איסור לאו דאורייתא. וא"כ מ"ש עניין הטבעי שנתן השי"ת לאחד בקלות התנועה שלא שייך לאסור, אף לא מדרבנן, וכ"ש שלא שייך שיהיה ע"ז לאו דאורייתא ומלקות. ורק כשמשקר לאינשי ואומר שעושה זה בכישוף יהיה אסור מצד שעושה עצמו רשע, ואולי גם שיכשלו אחרים לומר שמותר לעשות אחיזת עינים בכישוף, שאז עשייתו בקלות התנועה הוא מאיסור דלפני עור, ולא באיסור זה דכישוף.

(Continued from previous page)

Although there is no inherent problem with sleight of hand, one is prohibited from lying and claiming that his acts are actually magical and unnatural. (By the way, you probably shouldn't trust such a person at all.) Furthermore, even if someone performing sleight of hand were to say that his acts are natural, it must still be obvious from the acts themselves that they are natural. If however, the acts in a vacuum can be misconstrued as magical, the acts are forbidden and the perpetrator is considered a Meisis (one who leads another astray) towards the sin of black magic. This is true even if the onlookers believe his claim that he is acting naturally, as a Meisis is punished for his acts alone. Although a Meisis is only subject to capital punishment when leading another towards idolatry, there is nevertheless a prohibition of leading another astray by all Mitzvos in the Torah.

A situation where the prohibition of grabbing another's eyes (sleight of hand) may come up is at weddings. For example, an individual may get up and perform acts that seem quite amazing, although clearly natural. The Chochmas Adam seems to prohibit this because of what the Bach said, and the Sach (who quotes this statement of the Bach) appears to agree. Nevertheless, this prohibition would only apply if the performer at the wedding were to use some kind of incantation as part of his performance (even just a "magic word" and not a true incantation that accesses real magic which is certainly prohibited). Otherwise, the performance is and appears completely natural, and is thus permissible.

Practically, is does not seem that such performances occur often. Even when I personally witnessed performances at weddings, the performer never did anything close to problematic. In the event that I would actually see someone performing using incantations, I would stop the one performing, out of respect for those opinions who prohibit such acts. However, if it was impossible to stop the performer, I would say that if his acts were clearly and obviously natural, that the acts are permitted.

There are those who are concerned that since young children attach real powers to magicians who perform sleight of hand, sleight of hand is prohibited. However, children think many adults can do amazing things, so there is no reason to prohibit sleight of hand on such grounds.

זהו מה שאמרתי בזה דרך הלימוד. אבל לא היה הדבר יצא ממני בהוראת שאלה למעשה, שאין איסור באחיזת עינים על ידי קלות התנועה וכדומה, כי בכל אופן אם משקר העושה זה ואומר שעושה דברים שלא כדרך הטבע הרי יש לאסור, דהא יכול להטעות האינשי אחריו להחזיקו לאיש בעל מופת, ואינש כזה הוא ודאי איש שאינו ראוי ללמוד ממעשיו אף כשלא היה משקר, וכ״ש כשמשקר. ואף בלא משקר ואומר שהוא עניין טבעי, שנתן לו השי״ת קלות התנועה יותר מאחרים, הרי אין להתראות בזה לפני אינשי רק באופן שיראו ויכירו דהיא מתנועה מהירות ביותר, ולא בעושה באופן שלא יראו ולא יכירו אלא אדרבה יאמרו מזה שאינו ענין טבעי אלא ענין כשפים, שבזה הוא מסית לכשפים, וממילא שאסור אף שלא ישמעו לו האינשי. ואף שליכא איסור מיתה משום שאינו מסית לאיסור ע״ז, אבל איסור מסית איכא לכל איסור, כהא דנחש הקדמוני שלא היה על איסור ע״ז אלא על איסור לאו ומיתה בידי שמים.

אבל שייך רק לדון להתיר לבדחנים שעושין ענייני אחיזת עינים על חתונות באופן שיהיה ידוע ומפורסם שהוא מצד קלות התנועה וכדומה, שהוא מעשה טבעי ולא שייך לכשפים. והחכ״א (כלל פ״ט סימן ו׳) משמע שאוסר גם באופן זה משום סברת הב״ח, שקצת משמע שהסכים לו גם הש״ך, אף שהוא נסתר ממילא ממש״כ שכן הוא בתשובת הרב כדלעיל. וזה היה שייך לאסור להבדחנים רק אם יאמרו שעושין זה באיזה לחשים, אף שהם לחשים שאינם ע״י כישוף, דהוא אחיזת עינים כתשובת הרמ״א. אבל אם אומרים שעושים בדרך טבעי, וכן הוא ידוע ומפורסם, איני רואה בזה שום איסור. אבל עכ״פ להוראה למעשה לא בא לידי עניין זה ולא שמעתי שבכאן עושין בדחנות בכלל. ובמקצת מקומות שנזדמן שהייתי על חתונות שהיה שם בדחן, לא נתעסקו בדברים כאלו. ולכן לא נשמע ממני זה אלא בלימוד ולא למעשה, אף שלא מסתפקנא בהלכה. ואם היה בא למעשה הייתי משתמטנא מפני כבוד רבותינו האוסרין. ואם לא היה אפשר להשתמט הייתי מורה דבדרך טבעי, וידוע ומפורסם שהוא דרך טבעי, שמותר.

ומה שהוסיף כתר״ה דידוע שהרבה ילדים מתפעלים מזה, עד שחושבים שודאי יש לאדם זה כחות בלתי טבעיים, הפריז על המידה. אלא שילדים חושבים שאדם גדול הוא, ויש ודאי ילדים שחושבים שהרבה איכא כמוהו, ולא שייך שום חשש בזה.

Igros Moshe: Yoreh Dei'ah 3:44 [7]

סימן מד

בענין היפנאטיזם לרפואה

בע"ה.
יום ד' ב' שבט תשי"ד.
מע"כ הנכבד מר משה באיער נ"י.

בדבר שאלתך אם מותר לעשות לרפואה היפנאטיזם
הנה דברתי בזה עם יודעים קצת בזה וגם עם הגרי"א הענקין שליט"א ואיננו רואים בזה שיהיה דבר איסור שאין בזה ענין כישוף כי הוא ענין טבעי שיש כח לאיזה אנשים להשפיע על אנשים חלושי העצבים וכדומה שלא ידעו מה אתם. אך יש לחוש אם הרופא העושה זה הוא חשוד לעבור על איסורי תורה שמא יאמר לו לעשות דבר איסור ולא יחשב אנוס כיון דהביא עצמו לידי כך דהוא כהשכיב עצמו לישן אצל כלים שאינו אנוס כדהביאו התוס' ד"ה כיון ב"ק דף ד' ע"א מירושלמי עיי"ש. ואם אין לחוש לזה כגון ברופא שהוא שומר תורה או באופן אחר שאין לחוש לאיסורין ולבטול מצות איננו רואים בזה שיהיה דבר איסור. אבל נלע"ד שהוא זלזול בעצמו שג"כ הוא ריחא דאיסורא כדאשכחן באוכל בשוק בקידושין דף מ' ע"ב שפסול לעדות משום שמזלזל בעצמו וכן בשאר עניני זלזול כדאיתא בש"ע חו"מ סי' ל"ד סעי' י"ח. וזה ג"כ הוא זלזול גדול בגופו שלכן אין לעשות זה אבל א"כ יכול לעשות לרפואה דהוה כלא אפשר שמותר לזלזל בעצמו ולהתבזות כדאיתא בסנהדרין דף כ"ו ע"ב ופשוט שהוא אף בליכא סכנה דבאיכא חשש פ"ג הא דוחה אף איסורין ופשיטא ומאי קמ"ל בגמ' ולכן גם הכא אף שהוא לרפואה דבר שאין בו סכנה הוה לא אפשר לו ואין בזה חשש זלזול בגופו ויכול לעשות.
והנני ידידו מברכו ברפואה שלמה,

משה פיינשטיין

Using hypnotism for medical purposes is completely permissible. The only potential problem with medical hypnotism is if the doctor in question likely violates explicit Torah prohibitions and thus might make his patient do forbidden things while hypnotized.

Even though hypnotism is usually permissible, one should not subject oneself to becoming hypnotized because one disgraces oneself in doing so. However, this is not an issue if hypnotism is the only solution to one's illness.

CONCLUSION

DISCLAIMER:
The views and opinions presented in this sourcesheet should not be taken as *halachah l'maaseh*.
Before applying these halachos to real-life situations, one must consult with a competent halachic authority.